

František Roček: Dvacet let od mokré srpnové tragédie

pz prvnizpravy.cz/zpravy/politika/frantisek-rocek-dvacet-let-od-mokre-srpnove-tragedie

Byl začátek srpna 2002, když jsem napsal pro Ústecký deník poznámku „Peníze prší z nebe“. Povodňová vlna již začínala polykat labské břehy a příbřežní ulice. Psal jsem, že mnozí lidé se snaží do poslední chvíle zůstat ve svém domě nebo bytu. Ale ne všichni byli v depresivní náladě.

František Roček, publicista

12. srpna 2022 - 07:20

V poznámce jsem tehdy napsal: „...po pouti labským nábřežím jsem usedl odpoledne v jedné hospodě. U vedlejšího stolu jakýsi neholenec s velkým uspokojením konstatoval: „pršej nám peníze z nebe. Lidí utíkaj z bytů a nechávaj tam věci...“

Vypil jsem půlku desítky a chlap se naklonil nad stůl, kde jsem nasával pivní mok, s otázkou: „Nechcete koupit cigára? Karton za tři sta.“ Venku drobně pršelo. Voda v řece pomaličku stoupala. Nabízené cigarety asi nebyly ještě kradené z nějakého zatopeného objektu, ale z běžné trafiky nebo stánku. Na to teprve dojde... Cigarety jsem si nekoupil.

S čím asi přijde pozítří? Nabídne video nebo napařovací žehličku?...”

V Ústeckém deníku vyšla 13. srpna zpráva, že se na Ústí nad Labem (a tudíž i na Děčínsko) valí povodňová vlna a v noci jsem pomáhal vyklízet byt před očekávanou velkou vodou. Tak se i stalo.

Koncem srpna 2002 jsem shrnul povodňový příběh do dlouhého povídání nazvaného „Krátký příběh slepé uličky“. Dnes to je 20 let odleželá vzpomínka:

Úvod do vzpomínání

V povodňové smůle se v srpnu 2002 máchala takřka celá Evropa. Státisíce domů, tisíce ulic a uliček zažily to samé. Tento příběh je o osudu jedné krátké uličky ve čtvrti Krásné Březno v Ústí nad Labem. Křížíkova ulice je hrdinkou tohoto povídání. Je uličkou, která není vůbec ničím zajímavá. V jedné řadě sotva deset domků a jeden vyšší barák, který slavnostně letos obvodní radnice zkolaudovala. Na protější straně ulice jakýsi mírně nekonečný průmyslový areál různých hal. Na uličce je zajímavé snad jen to, že kdysi dávno v devadesátých letech XX. století zde na jednu noc schovali zloději ukradené auto ministra vnitra Jana Rumla.

K Labi je z Křížíkovy ulice hodně daleko. Pět minut chůze o kus dál uličkou mezi průmyslovými areály, potom přejít hlavní ústecký silniční tah na Děčín, a před vámi je sráz k přístavu, což jsou nejméně další tři metry na výšku, a teprve tam kde končí molo, je řeka. Že by se přes řeku do průmyslového areálu přelila trocha vody, to se stane tak zřídka, že vzpomínka na to se podobá snu.

Vůně neurčitosti

V pondělí 12. srpna se na planetě Zemi nic zvláštního nedělo. Vepřové maso zdraží, hovězí a kuřata ne, lodní dopravci museli kvůli hladině Labe zastavit krátkodobě plavbu na Labi. Protože v neděli odpoledne klesla hladina Labe pět centimetrů pod šestimetrovou hranici, byl odvolán třetí stupeň povodňové vystrašenosti. Prognóza na pondělí byla 610 cm, takže třetí stupeň bude asi vyhlášen znovu, píše noviny. Labská hladina zatím neklesla tak výrazně, aby voda uvolnila zaplavené silnice, čteme popisku pod fotkou v novinách. Dnes nemá nikdo chodit spát, protože človíčky uvidí padat hvězdy - meteorický roj Perseidy shoří v atmosféře. Ministři od pondělí 12. srpna mají krátkou dovolenou. Jih Čech se vzpamatovává z ničivé povodně, ale titulky říkají, že přívalové deště zase udeří. Nejsme v tom sami, Evropu svírají přívaly deště.

Až v úterních novinách (připravovaných v pondělí navečer) se píše, že ničivá vlna pohltí Ústí n. L., aneb do severních Čech se valí největší povodňová vlna několika desetiletí. Labe v Ústí vystoupí určitě na více než osm metrů. V televizi jede téměř nepřetržitě telenovela Povodně. Že v Labi čas od času stoupá voda na to jsou místní zvyklí: Tekoucí špína zaplaví občas zcela tradičně autoopravnu u Benešova mostu, potom silnici pod tímto mostem, nakonec, když je vody více než dost, o třicet čtyřicet metrů důl křižovatky na nábřeží a lidé z dopravního podniku jsou naštvaní. Po nábřeží nepojede hromadná doprava a autobusy z centra města budou hnány přes kopce nad Mariánskou skálou, aby se skulily dolů do velkosídliště Krásné Březno, kde žije v Ústí nejvíce neplatičů nájemného, a do Neštěmic.

Kdo bydlí nad nábřežím, a nebývá při jarní či podzimní vodě ohrožen, je v klidu. Třeba lidé z krátké slepé uličky pojmenované Křížíkova v Krásném Březně. Ani já jsem nevěřil ještě 13. srpna 2002 večer, že se povodňová špína rozlije i v ulicích Krásného Března.

V té době se ještě dá jezdit po nábřeží z centra do Krásného Března a směrem na Děčín. Ve městě se ale již připravují ulice nad labským nábřežím na povodňovou velkou vlnu. U hlavního nádraží se pytluje písek. Pán železničář nakupující něco k snědku v krásnobřezenské velkosamoobsluze Plus se mobilem domlouvá s jiným panem železničářem, že z hlavního nádraží k němu do trezoru převezou ceniny z hlavního nádraží. „Nikdo neví jestli tam ta voda bude, ale musíme to udělat,“ říká pan železničář ve frontě u kasy.

Lidé cítí určité vzrušení, protože voda, která přijde, tady pěkných pár let nebyla. Možná bude skutečně zatopené celé nábřeží. Příroda slibuje hodnotný zážitek. Protože drtivá většina Ústečanů je za vodou, tedy nad vodou, tedy na svazích a kopcích kolem labského údolí, všichni jsou v klidu, kromě úředníků, kteří mají co do činění s veřejným pořádkem a organizováním komunálního života.

Kde začíná reálná obava?

Polehával jsem 12. srpna v přízemí v Křížíkově ulici na návštěvě a líně naslouchal povídání o velké vodě. Jedna paní říkala, že slyšela od sousedky, že jednou byla voda v ulici skoro pod okna. A také říkala, že nějaká paní ji říkala, že v jednačtyřicátém byla na Střekově voda až u hospody Slávie. Možná, že voda skutečně tak vysoko vystoupí. Možná až sem?

Nikdo nevěděl nic. Velká neznámá se prolévala časem dne a její víry vzbuzovaly v duši otázky. Povodeň neurčitosti zaplavila duše. Varování úřadů, že se mají lidé v určitých nábřežních ulicích dobrovolně evakuovat, jsou alibismem úřadů, nebo reálným strachem, že možné se stane jistým?

Odcházel jsem navečer s ženou z návštěvy z domu č. 14 a čekala nás chůze s převýšením nejméně dvacet třicet metrů, takže vody jsem se nebál. A mladí paní, co v bytě č. 14 přebývá, shodou okolností manželčina dcera, stála plná nejistoty na zápraží.

Najít odpověď na otázku kde začíná reálná obava, je těžké. Obava je spjata s historickou pamětí. Jenže, na Labi chybí historická paměť. S rokem 1938 jsme o ni přišli, protože tzv. Sudety byly připojeny k Tisícileté říši. To byl konec ústecké historické paměti. Vytrácela se s mrtvými sudetskými Němci na válečných frontách a definitivně vyschla historická paměť po odsunu tzv. sudetských Němců do Německa.

Čeští starousedlíci, kteří zůstali, nebo se v roce 1945 vrátili zpět do Ústí, byli jen drobnými kapkami ve velkém lidském sudu oleje budoucnosti, který byl nalit na vyprázdňené domy a domky českých Němců. Český duch promazal opuštěné soukolí pohraničního života, ale bez historických vzpomínek.

Takřka nikdo neví, zda jeho dům byl někdy zaplaven, či zda v místě, kde je jeho dnešní dům, někdy roznesla voda povodňovou špínu.

Kde začíná reálná obava? V možnosti uvěřit výzvě k dobrovolné evakuaci nebo počkat, zda voda přijde, a potom zpocený (protože je léto) a zahořklý (protože spousta věcí se utopí) odklopýtat k příbuzným, v horším případě na ubytovnu.

13. srpen večer je nudnou částí dne. V televizi zase povodně. Je to stejně nekonečné a nezáživné jako mistrovství světa v hokeji nebo ve fotbale. Stále do kola se děje to samé. Ale do některých Ústečanů již vstupuje strach. Strach zaplavil v Krásném Březně také lidské duše z Křížkové ulice. Bojí se, že voda zatopí jejich ulici. Policie to hlásila v ulici, hospoda u Tří koček má být ihned zavřená a lidé by se měli evakuovat.

Já jsem ale nevěřil, že povodňová voda uzavře i cestu k ústecké zoo a zatopí Křížkovou ulici, kde bydlí příbuzní. O půlnoci, když jsem zavolal na povodňovou linku, dozvěděl jsem se, že při hladině Labe 11 metrů by voda měla dosahovat na okraj Drážďanské ulice, takže Křížková ulice, která do Drážďanské ústí, by měla být metr dva pod vodou. Slušně jsem poděkoval za informaci. Voda v Labi v té době měla být kolem devíti metrů. Takže, možná... Doufání v zázrak je lidské. Ale netrvalo dlouho a mé přechytralé bagatelizování situace se změnilo ve smutně mokrou realitu.

Penny market, samoobsluha kousek od Křížkové ulice, má prostorné, ale ne příliš využívané parkoviště. Teď se tam jako králíci v kotci tísnily nablýskané vozy autoprodejců, kteří odvezli své automobilové zboží dál od vody. Evakuační pach byl ve středečním ránu cítit zcela zřetelně. Taková byla středa. Co bylo dál?

Podívejme se na pátek odpoledne: Řeka kulminovala.

Oba silniční mosty jsou zavřeny a čtvrť Střekov s ústeckým centrem, které je na druhé straně řeky, je ve spojení díky dopravě přes železniční most. Ale přitom devadesát procent Ústečanů žije v suchu. Štve je především, že nemají teplou vodu a některé části, ležící u vody, jsou bez elektřiny. Ale čtvrti na svazích labského údolí žijí svým nerušeným životem. Pár desítek metrů nad žblunkající kalnou špínou zvanou Labe je klid.

V tom má Ústí poněkud výhodu, že většina obyvatelstva žije mimo poměrně úzké labské údolí na svazích a přilehlých kopcích. To ale neznamená, že lidé ze zatopených ulic jsou na tom lépe než jinde.

Ve čtvrti Krásné Březno je zatopeno několik ulic ohraničených ulicí Drážďanskou, která, kromě nábřežní komunikace, protíná dolní část Krásného Března ve směru na Neštěmice a dále na Děčín. Zatopený je Nový svět, malý shluk uliček u labského břehu, kde je i slavná Matiční ulice. Podobné to je v Neštěmicích. Střekovské nábřeží představuje, ve směru od hradní skály, poměrně úzký pruh ulic, které jsou pod vodou.

Není problém, aby se lidé dostali z centrální části města za Mariánskou skálu, do Krásného Března, velkého sídliště, na které navazují Neštěmice, kde je také malá část domů při břehu Labe a většina ve svazích. Nejbližší rozvodněné řece je malé sídliště Mojžíř.

Hlavní nádraží je sice pod vodou, pokud se týká pokladen, informačního centra, veřejných záchodků a automatů na jízdenky. V podchodech žbluňká voda. Vystupovat zde nelze, ale o tři minuty jízdy dále je západní nádraží, čtyři minuty jízdy na sever je nádraží v Krásném Březně. Po výstupu z vlaku chůzí do pěti minut je člověk u nejbližší stanice městské hromadné dopravy. Čili žádný problém, ale jen trocha nepohodlí. Informace v televizi z pátečního večera ale byla na jedné stanici formulovaná tak, že je ústecké nádraží zatopeno a nelze ho používat. O tom, že jeho funkci převzala dvě velmi blízká nádraží nebylo řečeno ani ťuk. To by situace nevypadala tak dramaticky...

Silniční mosty na Střekov jsou zablokovány vodou. Funguje železniční most, ale ne pro pěší, protože pěší lávka je jen několik centimetrů nad vodou. Střekov spojuje s Ústím – západ pendlující souprava ČD. Totéž funguje mezi nádražím Ústím západ a Ústí – sever (Krásné Březno). V tomto okamžiku se ukazuje, že systém železniční dráhy je důležitou oporou naší civilizace. Rychlá, prý v přepočtu na jeden kilometr i ekonomicky výhodnější automobilová doprava, je v této krizi bezmocná.

Povodňová turistika

Tehdy, v čas povodní, jsem viděl jak je kyvadlové doprava ČD mezi centrem města a Střekovem je využívána také hojně pro povodňovou turistiku. Z počátku jsem se díval na povodňové turisty s jistou

nevraživosti. Po několika dnech jsem byl k tomuto fenoménu daleko shovívavější. Proč by se lidé nepřijeli podívat co zlého dokáže velká voda? Proč by si nemohli prohlédnout zaplavené ulice, pytle písku pomalu mizející pod vodou, zátarasy a policejní pásy uzavírající ulice?

Povodňové čumilství, bez ohledu na účel, za jakým se člověk k prudké špinavé vodě vydal, je dobré.

Lidé pozorující ženoucí se vodu labským údolím, ať chtějí či ne, jsou konfrontováni s tím, jak malí jsou vůči živlům.

Lidé se nemohou spoléhat na televizní zpravodajství. Co nevidí vlastní oko, je zkreslené. Televize zachycuje tragédii, poutá se k atraktivním místům, nechává však bez povšimnutí detaily běžného života, ve kterém se člověk pohybuje.

Lidé jsou v té době již na povodňové zpravodajství z Prahy alergičtí. Oblast postižená povodněmi je tak velká, že pozornost věnovaná pražské lapálii je vnímána jako nepřiměřená pražská manýra a lenost sdělovacích prostředků – vždyť mají Prahu přímo pod zadkem! Takový je hlas člověka, který nervózně odhazuje nedopalek cigarety do bláta sobotního rána, do bláta jen pomaličku ustupující povodňové špíny v Ústí.

Povodňová turistika je proto důležitá. Podporuje kolektivní paměť společnosti.

V sobotním ránu se objevily první zprávy o zlodějích na Ústecku. Voda pomalu opadá, cesta blátem ke kořisti se otevírá. Jak jsem již uvedl, v úterý odpoledne jsem v hospodě zaslechl, jak jakýsi neoholenec s velkým uspokojením konstatoval: „přešej nám peníze z nebe. Lidí utíkaj z bytů a nechávaj tam věci...“ Lidé sedící s ním u stolu se smáli...

Ještě po 20 letech mě bolí vzpomínka na to, jak jsem 13. srpna 2002 pohrdavě mával rukou nad varováním, že by se měla labská voda dostat v Krásném Březně až téměř k zoologické zahradě a nakonec zatopila i byt příbuzných v tamní Křížíkově ulici, končí vzpomínku František Roček.

(rp,prvnizpravy.cz,foto:arch.)